

טוני גרינמן, משרד עורכי דין

עדכונים בדיני זכויות יוצרים, קניין רוחני, תקשורת ומדיה

העדכון מוגש כשירות ללקוחותינו. למידע מפורט יותר בקרו באתר שלנו ב- www.tglaw.co.il

לא ניתן להפקיע מילים גנריות מנחלת הכלל

על-פי דיני סימני מסחר לא ניתן לרשום סימן מסחר הוא מילה גנרית שמשמשת לציון סוג של מוצר או השירות או מילה מתארת. עם זאת, מילה גנרית או מילת תיאור יכולה לשמש חלק מסימן מסחר, שכולל רכיבים אחרים, ואז נדרש מבקש הרישום לוותר על כל טענה לבלעדיות ברכיב הגנרי או התיאורי כשזה עומד לבדו. עקרון זה בא לידי ביטוי בשני פסקי דין שניתנו באחרונה.

במקרה הראשון, אישר בית המשפט העליון את החלטת רשם סימני המסחר לדחות את התנגדותה של חב' Deutsche Telecom לבקשתה של חב' E! Entertainment לרשום את סימן המסחר E-online. המתנגדת, בעלת הסימן הרשום T-online, טענה כי הסימן המבוקש דומה לסימנה דמיון מטעה.

בית המשפט קבע שהמילה online בעלת אופי מתאר מובהק. בנוסף לכך, החברה הגרמנית ויתרה בעת רישום הסימן שלה על כל טענת בלעדיות במילה זו. לכן, בעת עריכת השוואה בין הסימנים הופכת מילה זו ל"שקופה". מכאן שנתר להשוות רק את הרכיבים T ו-E. הואיל ואין דמיון מיוחד בין אותיות אלו – במיוחד בהקשר לאינטרנט, ששם המראה חשוב יותר מהצליל – לא מתקיים כל דמיון מטעה בין הסימנים ואין מניעה לרישום הסימן E-online.

מקרה אחר, שנדון בבית משפט השלום בתל-אביב, עסק בתביעה של חב' טקסט-טימ בע"מ נגד מלי ושלמה אברמוביץ. התובעת בעלת סימן מסחר רשום "text-team"

(ובעברית "טקסט-טימ"), המשמש לה בין היתר לכתיבה טכנית ובעלת אתר אינטרנט הפועל בכתובת www.text-team.com. הנתבעים עוסקים בעריכה לשונית והוצאה לאור, זאת תחת השם "טקסט-טימ" ומפעילים אתר אינטרנט הפועל בכתובת www.textim.co.il.

לטענת התובעת הנתבעים מפרים בכך את סימן המסחר שלה ומבצעים כלפיה עוולות, לרבות עוולת "התערבות בלתי הוגנת".

השופטת ד' מארק-הורנצ'יק דחתה את התביעה וקבעה ש"טקסט-טימ" הינה מילה גנרית, הפתוחה לשימוש לכל העוסקים בתחום הכתיבה.

הנתבעים הראו כי מילה זו משמשת, בין היתר בפסקי-דין, ובמסמכים רבים שמופיעים באתר הכנסת ושחיפוש במנוע נחיפוד "גוגל" מעלה רבע מליון הופעות של המילה ברשת האינטרנט!

יתרה מזו, בעת רישום סימנה, ויתרה התובעת על זכות בלעדית לשימוש במילה "טקסט", אלא בהרכב הסימן. בית המשפט קיבל את טענת הנתבעים כי מכוח חוק הפרשנות ולאור תכלית החוק, ויתור זה על המילה ביחיד חל גם על צורת הרבים שלה – טקסטים. מכאן שסימנה של התובעת מוגבל לצירוף המיוחד "טקסט-טימ" ואינו חל על המילה "טקסט-טימ". בית המשפט גם קיבל את טענת הנתבעים שאין לאפשר מינופולציה של החוק באופן שבעל עסק ירכוש בלעדיות על מילה גנרית ע"י רישומה בכתיב משובש. בית המשפט הסתמך לעניין זה על פסיקה זרה שבה נדחו ניסיונות דומים לרכוש בלעדיות על מילים גנריות ותיאוריות באמצעות רישום

"תחליפים פונטיים". כך למשל נקבע באנגליה כי אין לרשום את סימן המסחר electricx בהיותו תחליף פונטי למילה הגנרית electric. בארה"ב נדחתה בקשה לרישום המילה lite בקשר לבירה בהיותה תחליף פונטי למילה הגנרית light.

אנו מתכבדים לציון כי משרדינו ייצג בהצלחה את הנתבעים בהליך זה.

האם זה צילום של יצחק רבין, או רק יצחק רבין?

פסק-דין שניתן בבית משפט השלום בתל אביב מפי השופטת מארק-הורנצ'יק מעלה שאלה מעניינת בדבר היקף זכויות היוצרים של צלם בתמונה שצילם.

הצלם אמיר ויינברג הגיש תביעה בגין הפרת זכות יוצרים בצילום של ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין ז"ל. מדובר בצילום שהיה סמל בעצרות לזכרו של רבין, ובו נראים פניו על רקע דגל ישראל כאשר ראשו מוטה קלות והוא מישיר מבטו למרחק. הצילום בוצע בטקס יום הזיכרון לחללי צה"ל ב-1991, ללא העמדה, סידור רקע או בימוי וממרחק רב באמצעות מצלמה מקצועית. התובע גם טען כי ביצע שיפורים דיגיטליים בצילום. הצילום פורסם בעשרות עיתונים בעולם ונעשה בו שימוש ע"י ארגונים ותנועות שונות.

הנתבע, אמן ופסל בעל שם, הזדמן ע"י המטבעה המלכותית הנורווגית לעצב מדליה שתשא את דיוקנו של רבין במסגרת סדרת מדליות של זוכי פרס נובל. לפי קביעת בית המשפט, התבסס הנתבע בעיצוב המדליה על צילום התובע ויצר

באופן קבוע, אלא רק את חווית הצפייה בו.

הקונגרס האמריקאי חוקק באחרונה חוק שקובע כי ייצור ו/או הפצת מכשירים כאלו לא תחשב כהפרת זכות יוצרים או סיוע לה. נראה שהטכנולוגיה והחוק מצליחים לשנות בפועל את המצב המשפטי בארה"ב, כך שהצופה יצפה בסרט בצורה שונה מכפי שנערך ע"י הבמאי ומבלי שהדבר ייחשב הפרת זכויות יוצרים. מעניין לראות איך יתמודדו שיטות משפט אחרות עם הסוגיה. הזכות המוסרית הקיימת בשיטות אלו מונעת לא רק שינוי קבוע בעותק היצירה, אלא כל פעולה שיש בה להפחית מערכה של הזכות. לכאורה היא רחבה דיה כדי שתמנע גם את השימוש בתוכנות לעיל.

הצעה להסדרת זכויות יוצרים ביצירות קולנועיות

בימים אלה תלויה ועומדת בפני הכנסת הצעת חוק זכות יוצרים, התשס"ה - 2005, הבאה להחליף את החוק הקיים. הצעת החוק אינה מטפלת כלל ביצירה הקולנועית בתור שכזו. זהו מצב בלתי רצוי, בלשון המעטה. תעשיות הקולנוע והטלוויזיה שרויות בימים אלה במאבקים הרסניים בין היוצרים הקולנועיים לבין המפיקים וגופי השידור בנושא זכויות היוצרים ביצירות. הן זקוקות להסדר שימנע את ההתכתשויות. משרדנו פרסם באחרונה הצעה להסדר שכזה, שנועדה לתת מענה לאינטרסים של הגורמים השונים תוך יצירת איזון הוגן ויעיל ביניהם. מודבר בהסדר וולונטרי שהצדדים חופשיים לאמץ או לדחות על-פי רצונם. על-פי ההצעה, זכויות המסחור יהיו בידי המפיקים ואילו ליוצרים תוענק זכות חוקית לקבלת תמלוגים בגין השימושים השונים ביצירות. ניתן לעיין בהצעה ובדברי הסבר [באתרנו](#).

יצירתו לבין הטכנולוגיה המתקדמת. חברת Clean Flicks רכשה עותקי סרטים הוליוודיים ידועים על-גבי DVD, הוציאה מהם קטעי אלימות, מין ושפה גסה ומכרה את הגרסה ה"נקייה". כדי לא לגרום הפסד לבעלי הזכויות בסרטים, הקפידה החברה לרכוש עותק "מקורי" בגין כל עותק "מטוהר" שמכרה.

החברה ביקשה פסק-דין הצהרתי המצהיר כי אין במעשים שלה הפרת זכויות יוצרים. קבוצת במאים מהאליטה של הוליווד הגישה תביעה נגדית, בה ביקשה מבית המשפט להצהיר את ההיפך - כי מעשי החברה הם בגדר הפרת זכויות יוצרים. בית המשפט פסק לטובת הבמאים וקבע שהחברה מפרה את זכות העיבוד בסרטים, דהיינו את זכותו של בעל זכות היוצרים ליצור עיבוד ליצירתו.

העובדה שהחברה דאגה שבעלי הזכויות לא יהיו ב"חסרון כיס" לא מעלה ולא מורידה לעניין ההפרה. היא לא הורשתה לייצר והפיץ את הגרסאות המעובדות.

יצוין כי בית המשפט השתית את פסיקתו על זכות העיבוד הואיל והזכות המוסרית, הקיימת בדין האירופי כמו גם בדין הישראלי, אינה מוכרת בתור שכזו במשפט האמריקאי. בארץ הייתה פעולת כזו ללא ספק בגדר הפרת "זכות השלמות" המוענקת ליצר כחלק מזכותו המוסרית ומשמעה, שהיוצר זכאי שלא יעשה ביצירתו כל שינוי, סילוף, פגימה או פעולה שיש בה משום הפחתת ערך ביצירתו, העלולים לפגוע בכבודו או בשמו.

שיטת העריכה של קלינפילמס היא די פשוטה. תוכנות חדישות ומכשירים מתוחכמים מאפשרים "טיהור" סרטים בדרך מתחכמת יותר באמצעות זיהוי של תוכן "פוגעני" וקפיצה עליו או השתקתו בעת הקרנת הסרט. מדובר בפעולה חיצונית, הדומה לחיצה אוטומטית על שלט של נגן תקליטורים, לכן היא לא משנה את עותק הסרט

בית המשפט פסק שבדרך זו הפר הנתבע את זכות היוצרים של התובע בצילום. בקובעו כך, יישם בית המשפט את העיקרון שנפסק זה מכבר לפיו ניתן להפר זכות יוצרים ביצירה ע"י העתקה במימד אחר ובפרט ע"י יצירת עיבוד תלת מימדי ליצירה זו מימדי (וההיפך).

בית המשפט גם הסתמך על פסיקה בארה"ב בעניין Roger V. Koons שם נפסק שהאמן ג'ף קונס הפר זכות יוצרים בצילום שחור לבן כאשר עיצב פסל צבעוני על פיו.

יצוין כי במקרה של קונס, מדובר היה בצילום שעוצב במיוחד ע"י הצלם וקונס העתיק לא רק את הדמויות כפי שהונצחו בצילום אלא גם את העיצוב וההעמדה שלהם, שהם פרי שיקול דעת יצירתי של הצלם. במקרה שנדון כאן, העמדתו של יצחק רבין בצילום, התנוחה והמבט שלו והמרחק שבו נמצא מהדגל שברקע, לא היו פרי שיקול דעת יצירתי של התובע, שהופעל רק בבחירת זווית הצילום והתזמון. אם כן, השאלה היא האם מה שהועתק בסופו של דבר הוא יצירה של התובע או שמא זו פשוט דמותו של רבין, שבו אין לו זכויות? הייתכן שאותה תנוחה, אותו מבט של יצחק רבין ז"ל, הם עכשיו קניינו הפרטי של הצלם שהנציח אותם? זו שאלה נכבדה שטעונה דיון מעמיק, ואולי מסקנה שונה מזו שאליה הגיע בית משפט.

מנקים סרטים ונתבעים

האגף השמרני בארה"ב מייצר תקדימים מעניינים בנוקדת המפגש שבין זכותו של היוצר לשלמות